

Det kongelige danske geografiske Selskab.

I det tredje Møde i Vinteren 1904—1905 holdt Forfatter *L. Mylius-Erichsen* og Hr. *Knud Rasmussen* Foredrag om *den danske literære Grønlandsekspedition*. Lysbilleder.

I det fjerde Møde holdt Forfatter *Holger Rosenberg* Foredrag om *Mexiko og Panama*. Lysbilleder.

I det femte Møde holdt Dr. phil. *Fr. Weiss* Foredrag om *en botanisk Ekskursion i Højalperne*. Lysbilleder.

Fra Generalstabens topografiske Afdelings Virksomhed paa Island.

Ved Premierløjtnant *J. P. Koch*.

Kortlægningen af Skeiðarársandur og Øræfajökull¹⁾ i Sommeren 1904.

I 1903 var der bleven maalt 23 □-Mil langs Kysten fra Papós mod Vest til Jökulsá á Breiðamerkursandi, en Strækning, der havde voldt os meget Besvær, ikke alene fordi vi var ukendte med Forholdene paa Island, men ogsaa fordi den nævnte Strækning med dens rivende Elve, dens stejle og stærkt kleftede Fjælde, dens lumske og forrevne Bræer virkelig hørte til de vanskeligst fremkommelige paa Øen. At det for Sommeren 1904 projekterede Arbejde — den fortsatte Kystmaaling mod Vest, fra Jökulsá til Vík — dog ingenlunde vilde blive mageligere, det anede vi nok, inden vi tog fat paa det.

Denne forudfattede Respekt skyldtes det særlige Terræn, Islands højeste Fjældparti, Øræfajökull, i umiddelbar Forbindelse med Islands vanskeligste Sandørken, Skeiðarársandur.

Øræfajöklen er en Vulkan, der tidligere har anrettet frygtelige Ødelæggelser i Bygden ved dens Fod; men siden 1727 har den forholdt sig i Ro. Dens mægtige, hvide Kuppel, der bærer Islands højeste Fjældtop, Hvannadalshnúkur, har flere Gange været Maalet for dristige Fjældbestigere, saavel Videnskabs-

mænd som Sportsmænd. Den islandske Læge Sveinn Pálsson var den første, som undersøgte disse øde Højdedrag; det lykkedes ham i 1794 at naa op paa den sydlige Del af Jöklen ved Fjældtoppen Knappur, hvis Højde han maalte barometrisk. Hvannadalshnúkur blev besteget første Gang af den norske Løjtnant Frisak i 1813 og senere af 2 Turister, Englænderen Howell i 1891 og den danske Læge Schierbeck i 1898.

Skønt vi saaledes ikke var ganske uvidende om Forholdene paa den sydlige Del af Øræfajöklen, kunde vi dog intet bygge paa Erfaringerne fra de tidligere Bestigninger. Ingen af disse strakte sig over længere Tidsrum end 24 Timer, og det medførte Materiel var derfor indskrænket til et Par smaa Instrumenter og lidt Proviant. For os gjaldt det derimod om at bo paa Jöklen saa lang Tid, som Kortlægningen krævede, men hvorlænge, ja, det maatte Taage og Snestorm raade for. Under alle Omstændigheder vilde vi blive nødte til at medføre et saa betydeligt Materiel, at en Opstigning ad de kendte Veje paa Forhaand maatte anses som umulig.

Vest for Øræfajöklen strækker sig den c. 17 □-Mil store Sandørken Skeiðarársandur, som mod Nord begrænses af Gletsheren Skeiðarárjökul, mod Syd af Havet. Fra Gletsheren kommer foruden en Mængde smaa Vandløb de to store Jøkeløve Núpsvötn og Skeiðará, der hver for sig danner alvorlige Hindringer for Færdslen over Sandene, ja Skeiðará er endog om Sommeren ofte fuldstændig impassabel og tvinger da den rejsende til en lang og brydsom Omvej op over Skridjöklen. Skønt al Færdsel fra Vest til Bygden Øræfi

¹⁾ Ved Jøkel (isl. Jökull) forstås i snævrere Forstand et Højdedrag, dækket af evig Sne og Is. Selve Firnen benævnes Højjøkel (Hájökull) og Gletsheren Skridjøkel (Skridjökull). Hvor Misforstaaelser er udelukkede og særlig i Stednavne anvendes Ordet Jøkel med udvidet Betydning, omfattende saavel isklædte Højdedrag som Firn og Gletsher.

ÖREFAJÖKULL OG SKEIÐARARSANDUR

Opmaalt af
Generalstabens topografiske Afdeling
1904

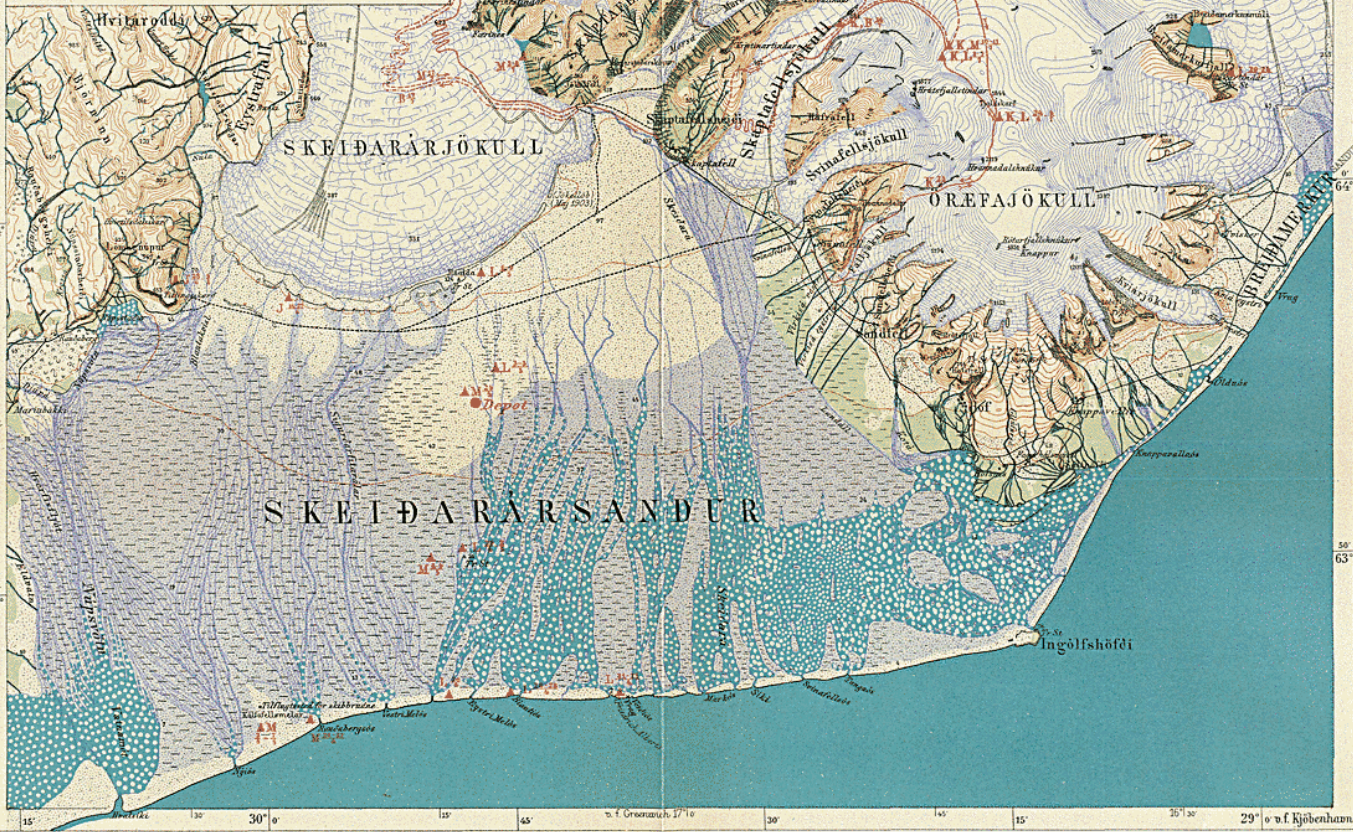
Maalstok 1:200000

Forklaring
Vandløb med foranderligt Leje
Arealer, der 10 Meter overskyttes

Højdelinier i og udenfor Jökul
Eksvidtstænde 40 Meter

Følgende
Premierløjtnant Koch K
Premierløjtnant Bachwaldt B

Guide Chr. Jensen J
Guide Th. Mikkelsen M
Guide E. J. Leistedt L

50° 63'

15° 30' 45° 17' 10' 30° 15° 29° 0' v. f. Kjøbenhavn

med Nødvendighed maa ske over Sandene, skønt Beboerne i Bygderne paa begge Sider af Ørkenen ret ofte foretager Rejser ud i denne — om Vinteren for at søge Drivtømmer langs Stranden, om Foraaret for at samle Æg, om Sommeren for at fange Maage- og Kjøveunger og hele Aaret for at jage Sæl — var Forholdene dog ikke velkendte, inden Maalingen tog sin Begyndelse. Saa meget vidste vi dog at den nordlige Del af Sandene, hvor Postvejen¹⁾ gaar, kunde saa godt som altid passeres; ligeledes var det hele Aaret muligt at befare Stranden imellem de to store Elvmundinger Svínafellsós (Skeiðará) og Hvalsíki (Núpsvötn), ligesom man ogsaa altid paa en enkelt Strækning, omtrent midt imellem de to store Elve, kunde komme fra Postvejen ud til Kysten. Iøvrigt mente man, at Sandene udenfor de nævnte Strækninger var impassable om Sommeren, fordi Grundvandet naar helt op til Overfladen og omdanner det hele til et bundløst Sandbløde; om Vinteren, naar Bunden er frossen, skulde man derimod kunne komme frem næsten overalt, om end med Besvær, hvad den triste Skæbne, der ramte Besætningen paa den tyske Trawler „Friedrich Albert“ noksom viser.

Natten imellem den 19. og 20. Januar 1903 strandede „Friedrich Albert“ c. 3 Mil vest for Ingólfshöfði. Skibet stod helt inde i Havstokken, saa Besætningen, 12 Mand, uden Vanskelighed bjergede sig i Land. Havde de skibbrudne nu vendt sig mod Øst, vilde de i Løbet af en Dag over Ingólfshöfði kunne have naaet den nærmeste Gaard, Fagurhólsmýri; men afskrækkede af Øræfajökulens Sne og Is fortrak de at prøve mod Vest og Nordvest, hvor de flade Strækninger syntes at love baade lettere Fremkomst og Udsigt til hurtigere at støde paa Beboelser. De ulykkelige Søfolk anede ikke, hvilket Fejlgreb de begik. Mod Vest maatte de vade over de utilfrosne Lagunaeftøb, indtil de standsedes af det ufremkommelige Hvalsíki; mod Nordvest stjal Sandblødet de dødstrætte og udhungrede Mænds sidste Energi, saa de tabte Troen paa at kunne naa igennem. Den ene Gang efter den anden vendte de tilbage til Skibet, hvor det lykkedes at bjerge en Smule Proviant samt Materiale til at improvisere en Flaade af; men for hvert mislykket Forsøg svandt Modet og Kræfterne.

Under et Forsøg den 23. Jan. paa Fremtrængen mod Vest forlod Styrmanden med 3 Matroser Hovedstyrken for at vende tilbage til Skibet og derfra give Redningssignaler. Da Hovedstyrken næste Dag efter at have naaet Hvalsíki ogsaa maatte vende om, stødte 2 af de Matroser, som var gaaede med Styrmanden, atter til den; den 3. Matros fandtes stikkende i Mudderet ved Rauðabergsós; han talte vildt og døde kort efter. Samme Dag døde ogsaa 1. Mester af Kulde og Udmattelse. Styrmanden saa man ikke mere noget til.

¹⁾ Nogen Vej i dette Ords almindelige Betydning findes ikke paa Sandene; med „Postvejen“ betegnes det smalle Bælte under Skeiðarárjöklen, hvor Færdslen almindeligvis finder Sted.

Den 27. Jan. blev et sidste Forsøg gjort mod Vest. Denne Gang slæbte man med stort Besvær Materiale med til en Flaade, paa hvilken det lykkedes at færges over Hvalsíki, og endelig naaedes den 30. Jan., efter 11 Dages Omflakken paa Sandene, den lille Gaard Orustustaðir.

Skønt Distriktlægen endnu samme Dag kom tilstøede, og skønt de gæstfri Islændere gjorde alt, hvad der stod i menneskelig Magt, for at hjælpe de skibbrudne, kunde yderligere Ulykker dog ikke afværges. Koldbranden havde faaet altfor stærkt Tag i flere af Søfolkene, 5 af dem kunde kun reddes paa Bekostning af uundgaaelige Amputationer.

Styrmandens Lig blev senere fundet af Islænderne i Vraget.

Det var denne Stranding, som gav Anledning til, at Konsul Thomsen i Reykjavik i Sommer lod opføre et Hus paa Skeiðarársandur, imellem Rauðabergsós og Hvalsíki, til Brug for skibbrudne.

Ulykker af lignende Art, om end af mindre Omfang, er desværre ikke helt ualmindelige paa Sandene; selv de med Terrænet og de særlige Farer fortrolige Islændere kommer undertiden galt af Sted. Paa Gaarden Svínafell humpede en Krøbling rundt paa en kunstig Støve og et Træben. Han var en Vinterdag selv tredje taget ud til Stranden efter Drivtømmer og overraskedes af Snestorm. Med Koldbrand i begge Fødder lykkedes det ham langt om længe at naa tilbage til Bygden; de to andre blev, husker jeg ret, derude for bestandig.

Det var klart, at de uvejsomste Strækninger af Sandene maatte maales, inden Frosten gik af Jorden; men paa den anden Side var det ønskeligt, af Hensyn til den paafølgende Fjæld- og Jøkelmaaling, ikke at komme for tidlig til Island, da Sneen i Fjældegnene, foruden at besværliggøre Maalingerne i høj Grad, tillige let kan lede til en ukorrekt Opfattelse af Terrænet.

Den første Maalerekspedition, hvis Chef jeg var, bestod endvidere af Guiderne T. Mikkelsen og E. J. F. Leisted. Den 19. Marts afrejste vi med Krysseren „Hekla“ over Færøerne til Island, hvor vi haabede at kunne blive landsatte paa Sydlandet paa eller i Nærheden af Skeiðarársandur; men stormende Kuling og høj Sø bevirkede, at det ene Landgangsforsøg efter det andet mislykkedes. Imidlertid gik Tiden, og Foraaret nærmede sig i en betænelig Grad. Da nu tilmed Krysseren, der selvfølgelig ikke kunde forsømme sin egentlige Virksomhed, blev nødt til at forlade Sydlandet for nogle Dage, gik Ekspeditionen i Land paa Vestmannøerne, for om muligt derfra med tilfældig Lejlighed at slippe over til Landeyjar eller Vík. Den 12. April gik Ekspeditionen om Bord i en engelsk Trawler, efter at Skipperen for en Belønning af 3 £

og 25 Flasker Brændevin havde lovet os at tage os med til Fiskepladsen ved Portland og beholde os om Bord, indtil det lykkedes os at faa Forbindelse med Fiskerbaade fra Land.

Det var stille Vej, men høj Sø, om Aftenen, da vi forlod Vestmannøerne. Den stærke Slingrøn og en utrolig Mængde Snavs gjorde Opholdet paa Trawlerens Dæk mindre behageligt; Guiderne tørnede derfor snart ind i de Køjer, som beredvilligt overlodes dem af Skibets Befalingsmænd, medens jeg, der ikke kunde sove, fordrev Tiden ved at spille Hasard med Engländerne.

Ud paa Morgenstunden satte vi Trawlen ud og fik den i Løbet af kort Tid saa fuld af Fisk, at Nettet brast, da vi hev Trawlen ind. Heldigvis skete Bruddet paa et saadant Tidspunkt, at Størsteparten af Fangsten faldt paa Dækket, hvor vi nu formelig vadede i Fisk til op over Knæene. Det er en almindelig udbredt fejlagtig Forestilling, at Trawlerne kun tager Fladfisken og kaster Torsken over Bord. Her bestod Fangsten næsten udelukkende af Torsk, som Mandskabet straks gav sig til at gøre istand, et Arbejde, der vakte min Beundring ved den forbavsende Sikkerhed og Hurtighed, hvormed det udførtes.

Til at gøre en Torsk istand hører der 3 Mand; den første sprætter Torsken op ved et Snit paa langs ad Bugen, hvorefter han med et Snit paa hver Side af Halsen løsner Hovedet fra Kroppen. Nu er Fisken færdig fra hans Haand; den langes over til næste Mand, som udtager Leveren og ved et Ryk fjærner Indvolde og Hoved, hvorefter tredje Mand med et Par raske Snit bortskærer Rygraden og kaster Fisken i en Balje med Saltvand. Efter Skyllningen langes Fisken ned i Lasten, hvor Nedsaltning og Bortstuvning foregaar. Hoveder og Indvolde kastes over Bord; men Leveren, der tilfalder Mandskabet, puttes ned i nogle store Tønder paa Dækket. En saadan Tønde Torskelever betales af Opkøberne med den latterlige lave Pris af 10 sh.; men Mandskabet forstaar at bøde herpaa ved ret hyppig at slaa en Pøs Saltvand ned i Tønderne.

Værdien af den Trawl Fisk, vi tog, var efter Skipperens Udsagn c. 25 £; men dobbelt saa meget kunde den have indbragt, mente han, hvis han havde haft Fisken frisk, som den nu laa paa Dækket, i Grimsby.

Længe forinden vi var færdige med at gøre Fisken i Stand, fik vi Øje paa et Par islandske Fiskerbaade, som vi uden Vanskelighed formaadede til at tage Ekspeditionen om Bord.

Op paa Formiddagen den 13. April blev vi land-

satte vest for Reynisfjall; samme Dag blev der købt og lejet 25 Heste, og næste Morgen drog vi af Sted Øst paa. Ledsaget af en Islænder red jeg rask til for at vinde Forspring for Guiderne, der fulgte efter med Bagagen. Efter min Beregning var vi mindst 14 Dage for sent paa Færde; Tiden var altsaa kostbar, og inden vi kunde begynde Maalingerne, maatte nogle Varder og Signaler retableres og Fourage indkøbes. Dette vilde mindst kræve et Par Dage, som jeg nu haabede at indvinde ved et forceret Ridt.

Da jeg den 15. April naaede Núpstað, en Gaard umiddelbart Vest for Skeiðarársandur, blev min Følgesmand syg og maatte efterlades. Jeg engagerede straks en anden, der ikke kunde et Ord Dansk, og drog videre Øst paa over Sandene til Ørafi, hvor Fourage blev indkøbt og Signalet paa Ingólfshöfði retableret.

Søndag den 17. April drog jeg atter Vest paa over Sandene, ledsaget af 2 Islændere, som skulde hjælpe mig at bygge en Varde paa Skeiðarárjökklens Endemoræne til Erstatning for et Generalstabsmærke, der var blæst bort. Det var en forrygende Storm af Sydøst med stærke Regnbyger, som snart blødte os igennem til Skindet. Værrer var det dog, at de afstumpede og vaade Morænen ikke egnede sig til Byggemateriale; tre Gange skred Varden sammen — det kom der ud af at arbejde paa en Søndag, mente en af Islænderne — og hver Gang maatte vi rydde Ruinerne bort og begynde forfra paa en større Basis. Da Varden endelig fjerde Gang blev staaende, skyndte vi os at komme af Sted med en hemmelig Frygt for, at den endnu en Gang skulde skride sammen, inden vi tabte den af Syne.

Da vi Kl. 12 om Natten naaede Núpstað, var jeg grundig træt. I Betragtning af min fuldstændige Mangel paa Træning, havde Turen ogsaa været drøj nok; 32 Mil i 4 Dage under ugunstige Vejrforhold og tildels igennem et Terræn, hvor Veje ikke fandtes.

Stormen og Regnskyllene havde uheldigvis hindret Guiderne i at komme frem med Bagagen, saa de først den 19. om Aftenen indtraf paa Maaleterrænet. Alt var imidlertid nu parat; endelig kunde vi da begynde.

Planen for Opmaalingen af den vanskeligste Del af Sandene, Strækningen imellem de i deres nedre Løb altid impassable Elve Núpsvötn og Skeiðará, var lagt med de særlige Terrænforhold for Øje. Da Maalerne kunde blive fuldstændig afskaarne fra beboede Steder, var det min Hensigt at etablere et Depot paa et saadant Sted, at de uden altfor store Vanskeligheder ved egen Hjælp kunde forsyne sig derfra og i Nødsfald ty dertil. Min Opgave blev det da først at sørge for, at

der til enhver Tid fandtes tilstrækkelige Forraad af Proviant og Fourage i Depotet og dernæst at hjælpe Maalerne paa anden Vis, saavidt mine Evner rakte.

Etableringen af Depotet gik imidlertid ikke efter Ønske. Da det saavidt muligt skulde være beskyttet mod Jökelløb, blev det nødvendigt at rejse Depoteltene c. 6 Kilometer syd for Jökkelranden i et her-værende lille Klitparti, forøvrigt det sydligste Sted paa Sandene, hvor der fandtes Sten af større Vægt end $\frac{1}{2}$ T. (Sten var en absolut Nødvendighed for at faa Depotteltene til at staa, da Pløke alene ikke kunde holde, hverken i Sandblødet længere Syd paa eller i Flyvesandet, hvor Depotet anlagdes). Denne nordlige Beliggenhed var imidlertid ikke heldig, da Maalerne herved for en Tid fik 3 à 4 Mil til deres Forsyningssted, og hvad der var værre, adskiltes fra dette ved Sandbløde og ved flere Laguneafløb, som kun kunde passeres ved Lavvande. Ganske vist kunde der bødes paa denne Omstændighed ved i den værste Tid med store Bekostninger at lade Forsyningerne føre helt ud til Maalerne; men derimod lod der sig intet yderligere gøre for at formindske den Risiko, der laa i at skulle bo i et Terræn, hvor man var udsat for at blive skyllet bort i et Jökelløb.

Heldigvis er et Jökelløb, som det nedenfor vil ses, ikke nogen dagligdags Begivenhed, og under rolige Forhold kan man helt se bort fra denne Fare. Anderledes stiller det sig, naar Vulkanerne under Vatnajökklens Isskorpe træder i Virksomhed, og just i denne Henseende lød Efterretningerne ikke beroligende. Man vilde i Begyndelsen af April have sporet Udbrud dels i Ørafajöklen og dels i Skaptárjöklen, og at disse Rygter maaske ikke har været ganske grebne ud af Luften, kunde den Omstændighed tyde paa, at Premierløjtnant Buchwaldt og jeg den 17. Juli, under Rejserne paa Vatnajökkel, saa et Udbrud V. N. V. for Hágönguhnúkur.

Skeiðará og Súla (et Tilløb til Núpsvötn) „løber“ efter Islændernes Udsagn paa samme Tid, dog saaledes at Súla plejer at begynde 1 Dag senere end Skeiðará. Siden 1867 kendes ialt 6 Løb, nemlig i 1872, 1883, 1892, 1897 (Skeiðará alene), 1898 (Súla alene og kun med Vandflom) og 1903. Det sidste Jökelløb skal jeg nærmere omtale; det er, saa vidt jeg kan skønne, et normalt Eksempel paa Skeiðasárjökklens Løb, hverken særlig ubetydeligt eller særligt betydeligt.

Fra Begyndelsen af Februar 1903 til Begyndelsen af Maj havde Skeiðará været tør. Den 24. Mai rejste en Mand over Sandene og fandt da lidt Vand i Elven; men allerede næste Dag var Vandmængden større end

den almindeligvis plejer at være om Sommeren, og desuden havde der dannet sig fire betydelige Elve imellem Skeiðará og Háalda (en Endemoræne omtrent midt foran Jöklen). Den 26. Mai sprængtes Gletscheren af Vandet, og Isstykker, hvoraf de største var som 1-etages Huse, skylledes Syd paa over Sandene. Hvor langt Vandflommen har formaaet at bære de store Isstykker, kan ikke afgøres; til Havet naaede de dog sikkert ikke ved denne Lejlighed. Under Maalingerne i Aar traf vi umiskendelige Spor af Isen indtil 12 Kilometer syd for Jökkelranden; længere syd paa var Sandene et eneste Ælte, hvor Sporene næppe vilde kunne bevares efter Bortsmeltningen.

Samme Dag, som Skeiðará sprængte Bræen, begyndte Vandstanden at stige i Súla, og næste Dag, den 27. Mai, naaede denne Elv sit Maksimum. Vandet fra Skeiðará og Núpsvötn, som normalt er adskilt ved en Sand- og Grusstrækning paa c. $4\frac{1}{2}$ Mils Bredde, flød nu sammen; næsten hele Skeiðarársandur blev saaledes sat under Vand, og en frugtbar Engstrækning umiddelbart ved Gaarden Núpsstað ødelagdes.

Allerede den 2. Juni var Vandstanden saa formindsket, at Posten kunde gøre et rigtignok livsfarligt Forsøg paa at passere Sandene Vest fra. Núpsvötn viste sig passabel; den østlige Halvdel af Postvejen over Sandene var et Ælte, og Skeiðará var fuldstændig ufremkommelig, hvad den for øvrigt vedblev at være hele Sommeren, hvorfor al Trafik skete over en Del af Jöklen.

Den 27. Mai iagttog man vulkansk Udbrud i Vatnajökkel, Nord for Lómagnúpur; om det muligvis er set endnu tidligere, ved jeg ikke; der kan dog næppe være nogen Tvivl om, at det er Udbruddet paa dette Sted, der har været den direkte Anledning til Jökelløbet.

I September 1903 red jeg Vest paa over Sandene. Paa en Strækning af $\frac{1}{2}$ —1 Mil var Bunden fuldstændig opreven og udhulet med store, tragtformede Fordybninger, i hvis Bund de store Ishumpler endnu laa. Da jeg nu i Slutningen af April, altsaa 11 Maaneder efter Jökelløbet, atter kom samme Vej, var Isen overalt bortsmeltet af de aabne Tragter. Hvor derimod Isstykkerne straks havde boret sig saa langt ned i den løse Grund, at de ikke ragede op over det omgivende Terræn og derfor hurtigt dækkedes af Sandflugten, der var Smeltningen endnu langt fra fuldført, hvad jeg et Par Gange fik Lejlighed til at iagttage. Paa saadanne Steder dannes der efterhaanden ved Isens Bortsmeltning en ofte flere Meter dyb Hulhed, der skjules af et let sammenkittet, forræderisk Sanddække.

Disse lumske Hulheder er ikke helt ufarlige, hvad jeg personlig har erfaret en Dag, da Sanddækket brast under min Hest; dog kender jeg ikke noget Eksempel paa, at de har bevirket Tab af Menneskeliv.

De vanskelige Forhold, hvorunder vi skulde arbejde, krævede, at Personel og Materiel reduceredes til et Minimum. Der blev tildelt hver Maaler 2 islandske Medhjælpere og 3 Heste. Foruden Maalerekvisitter medførte de hver et lille, tagformet „Hundetelt“, hvis Bund var vandtæt, medens de skraa Vægge og Gavlene, for at reducere Vægten og give Lys i Teltet, var af ganske let Sejldug; som Teltstokke benyttedes Bambusstænger. Til hvert Telt hørte 3 lette Soveposer samt en Del Køkkensager. Teltet med det faste Inventar kunde transporteres paa 1 Hest; til Proviant og Maalesager maatte ligeledes paaregnes 1 Hest pr. Maaler, og endelig krævede Fouragen — 20 Ø Hø pr. Hest pr. Dag — efter Omstændighederne 1 eller flere Heste. Da Hestene skulde anvendes under selve Maalingen, medførtes endvidere 3 Sæt Ridetøj samt, til Brug ved mindre Flytninger, 2 Kløvsadler.

Den 20. April flyttede Leisted fra Núpsstað til Svínafellsós, og samme Dag blev Depotet etableret; Mikkelsen havde den foregaaende Dag begyndt Maalingen af Sandene Vest for Núpsvötn. Kræfterne blev nu anspændte til det yderste, og begunstiget af Vejret skred Maalingen rask fremad. — Det var et stort Held, at Vejret slog om, saa vi i Stedet for sydlig Storm med Regn fik frisk, nordlig Kuling med let Frost og klart Vejr om Dagen, stærk Kulde og Snefald om Natten. Navnlig Kulden, der dannede en ret solid Skorpe paa Moradserne, var kærkommen; men ogsaa Sneen gjorde sit Gavn. Ganske vist kunde den nok genere os lidt, f. Eks. om Natten, naar Teltet brød sammen under de ophobede Masser, eller om Dagen, naar den feg hen over de flade Strækninger og skjulte de lavtliggende Fikspunkter for os; men disse Ulemper var dog for intet at regne mod det Gode, den bragte os derigennem, at den lagde en Dæmper paa Sandflugten.

Den 25. April var Mikkelsen færdig Vest for Núpsvötn og paabegyndte Maalingen af et bredt Terrænbælte fra Gaarden Hvoll lige mod Øst til Depoteltene. For at vinde Tid gjorde han herunder et Forsøg paa at passere Núpsvötn ud for Hvoll, hvor den i Almindelighed anses for impassabel; jeg deltog selv i Forsøget og fik herved en Forsmag paa, hvad vi kunde vente os, naar vi fik Tøvejr igen.

Núpsvötn, der paa dette Sted om Sommeren har en Bredde af c. 1 Kilometer, løber i April i et Utal

af smaa Rander, adskilte ved Banker af Sandbløde. De første Smaaløb slap vi nogenlunde let over; men efterhaanden som vi kom længere ud, blev Mudderet dybere og dybere, og samtidig viste den let sammenfrosne Skorpe paa Sandbankerne sig upaalidelig og brast under Hestene, som sank ned i Æltet til Saddelklapperne og kun med Besvær kunde hjælpes op igen. Til sidst maatte vi gribe til et Middel, som undertiden anvendes af Islænderne i disse Egne, nemlig at lade Folk gaa foran og træde Bunden fast — en ikke synderlig tilløkkende Beskæftigelse i flere Graders Kulde at ælte rundt i Mudder og Vand til Maven; det koster dertil store Anstrængelser og tager lang Tid at træde selv et lille Stykke Vej til paa denne Maade. — Endelig slap vi over, tilsølede og vaade, og fik Resten af den Dag nogenlunde fast Grund under Fødderne.

Den 27. April var det stille, klart Solskin med et Par Graders Varme. I Løbet af faa Timer var Sneen fordampet eller bortsmeltet, og Sandene laa nu graasorte og melankolske i varm, flimrende Dis. Om Morgonen tidlig var Mikkelsen med sine 2 Hjælpere redet fra Depotteltene ud til Hvalsíki (Núpsvötns Udlob i Havet), medens jeg, for at spare Tid for ham, fulgte efter med hans Bagage paa 3 Heste; til min Assistance havde jeg en 16aars Dreng fra Reykjavík, Kristinn, en rask Gut, undertiden maaske lidt for rask. Ingen af os havde før været saa langt Syd paa Sandene, som vi nu skulde; men vi stolede paa, at det vilde være os en let Sag at følge Sporene af Mikkelsens 3 Heste.

Det var en lang og trættende Tur, der forestod, først 2 Mil Syd paa til Kysten og derefter c. 1 Mil i vestlig Retning imellem Lagunerne og Havet. Da vi naaede Kysten, havde en svag Vestenvind rejst det overordentlig fine, sorte Sand paa Strandvolden og udslettet de Spor, der skulde vejlede os. Vejen laa imidlertid lige for, vi havde bare at følge langs Stranden; men her stødte vi efter nogen Tids Forløb paa et Laguneafløb, Vestri Melós, med saa dybt Vand, at det kun kunde passeres ved Svømning, hvad jeg af Hensyn til Bagagen ikke turde indlade mig paa. Den lidet tiltalende Udsigt til at skulle vente i flere Timer paa Lavvande lokkede mig da ind paa det vovelige Eksperiment at gaa indenfor Lagunerne. Jeg gik selv foran, idet jeg trak min Hest paa de vanskeligere Steder og prøvede Bunden med en Afstikningsstok; Kristinn fulgte efter, naar Vejen var befunden passabel, med sin Ridehest og de 3 Pakheste. Imellem de talrige Bække, der nærer Lagunerne, gik det nogenlunde, da Bunden her, 1 à 2 Fod under Overfladen, var frossen; men i selve Bækkene var Isen tøet helt

bort eller var saa tynd, at den ofte brast under en eller anden af Pakhestene. Vi maatte da saa hurtigt som muligt løse denne ud af Forbindelsen med de andre, som først bragtes i Sikkerhed, inden vi lettede den sunkne Hest for Byrderne, og sluttelig asede vi med og piskede paa det ulykkelige Dyr, der taalmodig havde siddet og ventet paa den barbariske Hjælp, indtil det lykkedes at faa den ud af Mudderet.

Ved en enkelt Lejlighed sank den bageste Hest i, uden at Kristinn straks mærkede det, fordi Grime-tøjlen sprang. Kort efter gik den anden Pakhest i Bløde, og inden Drengen naaede over det vanskelige Sted med den sidste Pakhest, sad ogsaa den fast.

Situationen var ved at vokse mig over Hovedet. Byrderne var der denne Gang ingen Tid til at bære i Land, de blev anbragte i Pløret tæt ved Hestene, og saa begyndte de sædvanlige haarrejsende Pryglescener, der under andre Forhold vilde give et Billede paa den gemeneste Raahed. De to forreste Heste fik vi dog nogenlunde nemt op, men den bageste kneb det med; den havde siddet saa længe fast, at Byrderne, Telt og Soveposer, endnu inden vi fik dem af, var helt gennemtrukne med Vand og Mudder og formelig sugede sig fast i Bunden, saa vi kun ved forenede Kræfter kunde fjerne dem en for en.

Da vi, udasede og tilsolede fra øverst til nederst, efter en Times Dyrplageri, Svineri og Slid atter fik relativ fast Grund under Fødderne og var klar til at fortsætte, havde jeg ganske tabt Lysten til at rejse indenfor Lagunerne; men nu maatte jeg holde paa, hvad enten jeg vilde eller ikke, da det foreløbig var ganske umuligt at slippe ud til Strandvolden. Vi asede saa troligt fremad; stadig de samme, trættende Omveje for at finde udenom de blødeste Strækninger; stadig de samme skaanselsløse Prygl, hver Gang en Hest blev hængende i Mudderet. Endelig slap vi ud til Strandvolden paa et Sted, hvor Mikkelsen havde anbragt en Afstikningsstok til Tegn paa, at her ønskede han at rejse sit Telt. Det sidste Stykke Vej indenfor Lagunerne — i lige Linie $\frac{1}{2}$ Mil — havde taget os 6 Timer.

Medens Kristinn og jeg læsede af Hestene, kom Mikkelsen. Jeg var skrubsulten og bad ham om noget Mad, og da han hørte, at jeg ønskede at gaa tilbage straks, rakte han mig sin Frokost, som han endnu ikke — fra Kl. 7 Morgen til Kl. 5 Em. — havde haft Lejlighed til at spise. Jeg fik her den første, lille Prøve paa det fine Sands forbløffende Evne til at trænge ind alle Vegne, hvor man helst vil holde det ude. Da jeg pakkede Smørrebrødet ud, viste det sig

ganske sort, navnlig Smørsiden saa slemt ud. Min Skuffelse var aabenbar; men da Mikkelsen undskyldende bemærkede, at jeg ved at skrabe Sandet bort vilde opdage Rullepølse nedenunder, saa klemte Kristinn og jeg paa Frokosten.

Mine arme Heste, de maatte nøjes med at se paa, at Kristinn og jeg spiste; Høet var altfor kostbart saa langt ude paa Sandene.

Hjemturen gik let. Det var nu Lavvande, saa vi kunde følge Strandvolden, og Hestene havde intet at bære. Dog naaede vi ikke Depotteltene før Kl. 11 om Aftenen.

Næste Dag, den 28. April, red Kristinn og jeg til Sandfell. Det blæste en Storm af Ø.S.Ø., som fuldstændig hyllede os ind i drivende Sand, saa vi ikke skimtede mange Hestelængder foran os. Vejledede af Stormens Retning — vi skulde næsten stik imod den — nærmede vi os dog langsomt Bygden. Efterhaanden som Sandet og Gruset blev grovere, blev Luften klarere; men samtidig kom Fjældkastene nu og da imod os med en saadan Kraft, at selv det grovste Sand og Smaastene blev sat i Bevægelse. Med Kraven op om Ørene og Hatten trykket ned over Øjnene lykkedes det os at skærme Ansigtet nogenlunde. Hænderne kunde jeg derimod ikke dække; da jeg naaede Bygden, var de oversaaede med en Uendelighed af smaa, bitte Saar.

Da vi kom til den første Gaard, Svinafell, mente jeg, at alle Vanskeligheder nu var overstaaede; der var kun en lille Mil tilbage, og Vejen var fast og jævn. Til min Forbavselse raadede imidlertid Bonden, Jón Sigurðsson, mig fra at fortsætte. Jeg lo bare af ham og vilde ikke blive — var jeg kommen saa langt, kunde jeg ogsaa tage den sidste Stump med — men Jóns Advarsler var dog saa indtrængende, at jeg gik ind paa at skifte Heste samt, trods det fuldstændig tørre Vejr, at krybe i Olietøj fra øverst til nederst.

I strygende Fart gik det nu til Sandfjell; Vinden var paa Siden, og vi red de to bedste Heste, Jón ejede; kun Olietøjet generede, det var lovlig varmt til det hastige Ridt. Men just som vi naaede det Sted, hvor Vejen svinger op mod Sandfjell, kom Fjældkastet næsten som et Slag. Medens Regnen piskede ned over os, laa vi ud over Halsen paa Hestene, der Gang paa Gang blev drevne langt ud til Siden af Vejen; de smaa Dyr formelig lænede sig imod Stormen og klemte sig frem imod den, medens Regn og Sand og Smaastenen susede om Ørerne paa dem. I mit stille Sind gjorde jeg Jón Afbigt; paa mine egne, trætte Heste havde jeg ikke naaet Sandfjell den Dag.

Sandstormen havde gjort mig betænkelig. Ikke uden Grund frygtede jeg for, at Maalerne ikke havde kunnet klare sig i et saadant Vejr, og næste Morgen, den 29. April, drog jeg derfor, ledsaget af Jón Sigurðsson, ud for at søge Leisted, med hvem jeg i flere Dage ikke havde haft Forbindelse. Fra Svínafell red vi lige Syd paa til Kysten ved Svínafellsós, hvor Leistedes Telt først havde staaet. Her fandtes det imidlertid ikke, og vi fortsatte derfor mod Vest, langs Kysten, til Blautiós, hvor vi fandt to Ridesadler, nogle Maalerekvisitter samt friske Spor af Heste og Folk. Vi fulgte nu disse Spor en Mils Vej ind over Sandløbet og traf endelig Leisted i bedste Velgaaende, om end noget medtaget efter Sandstormen.

Medens Hestene fik sig en Mundfuld Hø, spiste Jón og jeg i Teltet hos Leisted, der i korte Træk satte mig ind i, hvorledes Maalingen var forløbet. Sandflugten havde generet hele Tiden derude paa Strandvolden; men Arbejdet var dog skredet godt fra Haanden. I Gaar havde Stormen dog været for slem; men navnlig den paafølgende Nat havde været ubehagelig. Trods den stærke Regn truede Sandet idelig med at begrave Teltet, saa Beboerne havde Arbejde nok, dels med at fjerne den generende Sandmile og dels med at øse det Vand ud, som uophørlig piskede igennem de tynde og allerede slidte Teltvægge. Endelig behøvede Hestene stadig Hjælp. Dækkenerne var det ikke muligt at have paa dem; Stormen sled i Muleposerne, saa ingen Paabinding kunde holde; Høet fyldtes i den Grad med Sand, at Hestene ikke vilde æde, og Vand og Sand drev ustandselig ned over Dyrene. Leisted, der med nogen Grund frygtede for at miste sine Heste den Nat, maatte stadig lade en Mand se til dem og hjælpe dem til Rette med Muleposerne — det eneste, der kunde gøres for dem. Det brølende Hav, der Gang paa Gang sendte sit Skumsprøjt ind over Telt og Dyr, bidrog sit til at forøge den søvnløse Nats Uhygge. Saa snart det blev lyst nok til at se, lod Leisted pakke sammen og marcherede Nord over i Retning af Depotet. En Mil Syd for dette stoppede han og slog Telt, og her var det, at Jón og jeg fandt ham.

Fortællingen om en saadan Nat tager sig maaske temmelig mat ud her hjemme og paa Papiret; men anderledes faldt det ud, da Jón og jeg hørte Beretningen inde i det ramponerede og tilsolede Hundetelt, flikket sammen, som det var, hist med et Signalfag, her med en Stump af en Høsæk; den Gang havde jeg en levende Følelse af den uhyggelige Spænding, der paa et saadant Sted følger Mørket, Regnen og Stormen.

Efter en Times Hvil red Jón og jeg til Depotet,

hvor jeg fandt en Meddelelse fra Mikkelsen om, at han den foregaaende Dag, af Frygt for at miste Hestene i Sandstormen, var gaaet til Núpsstað. Hans ene Medhjælper blev paa denne Tur syg af Overanstrengelse og maatte holde Sengen i en Ugestid.

Fra Depotet fortsatte Jón og jeg til Svínafell, som vi naaede samme Aften Kl. 12. I Løbet af 16 Timer — inkl. 1 Times Hvil — havde vi, uden at skifte Heste, tilbagelagt $11\frac{1}{3}$ Mil, hvoraf c. 4 Mil i Sandbløde og Resten af Vejen under Terrænforhold, som i hvert Fald en almindelig dansk Ridehest ikke vilde kunne klare sig i.

Saa godt, jeg formaaede, har jeg søgt at give et Billede af denne vor første, alvorlige Snestorm; de efterfølgende Storme, den 1., 2., 4. og 5. Mai, var en tro Kopi af den første.

Under Stormen den 1. Mai væltede begge Depoteltene, og en Del af Materiellet, selv ret tunge Kasser, blæste efter Sigende temmelig langt bort, inden de havnede i en eller anden lun Krog i Kliitterne. Jærntapperne paa Teltstængerne bøjedes og knækkede, Bardunerne blev slidt itu, og det svære vandtætte Sejldug blev ramponeret. Det lykkedes Jón Sigurðsson, som den 3. Mai førte en Forsyning til Depotet, at rejse det ene Telt paa ny; af Teltdugen til det andet dannede han en mægtig Sæk, der fyldtes med Hø og forankredes saa godt, det lod sig gøre.

De mange Stormvejrdsdage havde nær bragt Maalingen paa Sandene til en altfor tidlig Afslutning. Guidernes smaa Telte var efterhaanden blevne saa tyndslidte af Sandflugten, at de ved den mindste Uagtsomhed flængede, og blev de end straks lappede sammen med gamle Høsække, saa afgav de dog kun et maadeligt Læ mod Storm og Sand, medens Regnen næsten frit sivede igennem overalt. Soveposer og Klæder blev efterhaanden vaade og fulde af Sand, og Mæden var kun spiselig i Kraft af, at man ikke havde andet. For hver Dag, der gik, smeltede Isen, saa Bunden blev mere og mere usikker og vanskelig at komme frem over; Tiden maatte derfor tages i Agt, og selv under disse ugunstige Vejrforhold maatte det forsøges at faa noget udrettet. Efter at have slidt sig igennem Sandbløde og faaet Støvler og Benklæder fyldte med Mudder og Vand maatte Guiderne da undertiden staa i Timevis i Sandflugt for at vente paa, at Stormen skulde stilne af og Sandflugten lægge sig, saa de kunde faa Fikspunkterne at se og faa Pladsen bestemt. Efter en saadan Dag fuld af Slid, men med et magert Udbytte skulde der et ikke ringe Maal af Energi til for atter næste Morgen at begive sig ud i

Pløret og Sandflugten for at staa og vente paa, at Vejret skulde bedre sig.

Da jeg den 6. Mai om Morgenen Kl. 3 red Syd paa fra Depotet i stille klart Vejr, forekom Sandene mig næsten ukendelige. Mod Nord var den hidtil saa blændende hvide Skeiðarárjökul farvet fuldstændig sort af Sandflugten; mod Syd havde Stormen pisket Vandet Vest paa henover de flade Strækninger og tilintetgjort vore tidligere Spor; Elvene havde forladt de gamle Baner og brudt sig nye Lejer; store Strækninger, der før laa tørre, var nu dækkede af Vand; kun de spredte Klitpartier og Strandvolden med Lagunerækken hilste mig som gamle Bekendte i disse fremmede Omgivelser.

Da jeg næste Morgen atter red Nord paa, medførte jeg Mikkelsens Telt, som jeg havde lovet at rejse paa et nærmere betegnet Sted. Dette Sted viste sig nu nærmest at være en udstrakt Sø med fortvivlet usikker Bund og en Mængde ikke synderlig paalidelige Sandholme. Paa en af disse, ikke 100 Meter lang, rejste jeg Teltet og red derefter videre Nord over til Depotet med en hemmelig Frygt for, at Vandet skulde stige blot et Par Tommer, hvorved det utvivlsomt vilde gaa ind under Teltet. Min Frygt viste sig dog for saa vidt ugrundet, som Mikkelsen, da han om Aftenen kom til sit Telt, ikke alene fandt Teltet paa tørt Land, men endog staaende paa en udstrakt Sandflade over en Fjerdingvej fra den nærmeste Bæk eller Pyt. For at skaffe Vand til Hestene og Husholdningen maatte han grave Brønde, der dog selvfølgelig ikke behøvede at være mere end en à to Fod dybe.

Saa gennemgribende og pludselige Forandringer som dem, jeg ovenfor har omtalt, udelukker naturligvis saa godt som alt Planteliv. Syd paa er det kun Marehalmene, der hist og her i Klitterne fører en kummerlig Tilværelse; længere nord paa under Jöklen, hvor Forholdene har en noget mere stabil Karakter, støder man paa Lav og paa enkelte spredte Pletter med en yderst mager Bevoksning af Mos og Græs — nok til at nære en halv Snes nøjsomme Faar, men uden al Betydning for Trafiken.

Dyrelivet har en ligesaa enkel Karakter som Plantelivet. Paa den nordlige Halvdel af Sandene regerer Stor-Kjoventen ligesaa uindskrænket som Rovmaagen paa den sydlige. De to Fuglearter holder sig strængt hver til sit Landomraade og blander sig kun med hinanden paa det fælles Jagtdistrikt, som de forevrigt maa dele med Tusinder af Sæler.

De varme og stille Dage, som begyndte med den 6. Mai, viste mig et forevrigt velkendt Fænomen ved

alle Jøkeelve, nemlig den store daglige Variation i Vandstanden som Følge af Afsmeltningsforholdene i Gletsheren. Virkningerne af de skiftende Vandmængder var navnlig i Skeiðará betydelig. Om Formiddagen Kl. 7—9 var Vandstanden lavest og steg saa almindeligvis indtil Kl. 8—11 om Aftenen. Vadestederne blev herved fuldstændig upaalidelige, ikke alene direkte paa Grund af Vandets Stigning, men ogsaa og navnlig paa Grund af den varierende Energi-mængde; hvor Elven om Natten aflejrede sine Grusmasser og dæmmede op for sig selv, der kunde den om Dagen skære sig favnedybt ned i Grunden, saa Stedet forblev impassabelt i lange Tider. Den ringe Niveauforskel paa Sandene bevirkede imidlertid under disse Forhold ofte Ændringer af langt mere gennemgribende Natur. I Stedet for paany at udgrave de gamle Rønder foretrak Skeiðará ikke sjældent at bryde sig en helt ny Bane; saaledes forskød den i Mai Maaned sit øvre Løb ikke mindre end $\frac{1}{2}$ Mil i østlig Retning, hvorved en Del af dens Grene allerede ud for Skaptafell kom til at løbe sammen med Morsá, medens de i April først ud for Sandfelli, c. 2 Mil sydligere, havde forenet sig med denne Elv.

Sammenlignet med Skeiðará er Njúpsvötn ret stabil, hvilket bl. a. skyldes den Omstændighed, at kun Halvdelen af dens Vandmængde er Jøkelvand (Súla). At ogsaa denne Elv er underkastet ret pludselige og store Ændringer, skal jeg søge at illustrere ved følgende Oplevelse:

Den 3. Juni red jeg vest paa over Sandene i øsende Regnvejr med 3 Pakheste ledsaget af Kristinn samt af en ung Islænder, Runolfur, der ikke tidligere havde berejst denne Del af Landet. Inden jeg drog fra Svínafelli havde Jón Sigurðsson med sædvanlig Omhu advaret mig, denne Gang for Njúpsvötn, som antagelig vilde svulme op i den stærke Regn, og som sædvanlig, naar jeg kunde vente at komme til at stille særlige Krav til min Ridehest, havde jeg laant Jóns „Grane“, den bedste „Vandhest“ i Øræfi.

Skeiðará slap vi let over — Regn har i det Hele kun en meget ringe Indflydelse paa Vandstanden i denne Elv — men ikke saa nemt gik det med Njúpsvötn. Hele Foraaret havde Vadestedet ligget i Højde med Lómagnúpsurs sydlige Del; de talrige Spor i Sandet løb her sammen paa et bestemt Sted, saa der formelig var nedtraadt en Sti, som ikke var til at tage Fejl af. Da vi naaede Njúpsvötn paa dette Sted, saa Forholdene lidet indbydende ud; men da en Undersøgelse af Elven en Fjerdingvej til begge Sider gav et absolut negativt Resultat, besluttede jeg mig til at

vove en Overgang paa det sædvanlige Sted, en Beslutning, som de friske Spor efter Sæljægere, der endnu samme Morgen havde passeret Elven her, syntes at retfærdiggøre. Foreløbig lod jeg dog Runolfur og Kristinn blive tilbage med Pakhestene og red alene ud i Elven.

Paa en Gang stoppede „Grane“ op og vendte Hovedet halvt om imod mig med en stum Forespørgsel, om det virkelig var Meningen, at vi skulde prøve et Tag med disse rasende Strømhvirvler, der for forbi os med Iltofsfart. Jeg svarede med et lille venskabeligt Tjat med Pisken, og „Grane“ fortsatte da uden yderligere Ophævelser. Pludselig blev der dybt, Forbenene gik fra Hesten, Strømmen greb den, førte den længere ud og trak den i første Øjeblik helt under Vand. Jeg tabte Balancen, hvad der kun var naturligt, da jeg i et svagt Haab om at slippe tør over havde taget Fødderne ud af Bøjlerne og trukket dem op paa Hestens Hals; maaske har ogsaa Opdriften spillet en Rolle; i hvert Fald kom jeg paa en eller anden Maade af Hesten, men har vel saa instinktmæssig grebet for mig og faaet fat i den forreste Del af Sadlen, tror jeg. Hvordan det lykkedes mig at komme op igen, har jeg heller ingen klar Forestilling om; men et Øjeblik efter sad jeg virkelig atter i Saddelen, ganske vist i Vand til Brystet, og „Grane“, der akkurat kunde holde Hovedet over Vandet, svømmede videre med mig, medens Strømmen rev os syd over. Da vi efter en Svømmetur paa et halvt Hundrede Meter og en Drift paa en Fjerdingvej atter fik fast Bund under Fødderne paa den vestlige Bred, var jeg „Grane“ taknemlig; det var næppe gaaet godt, hvis jeg under disse Forhold skulde have aflagt Prøve paa min Svømmefærdighed udstyret, som jeg var, med Oliekappe, Oliebukser og store Vandstøvler.

Da Runolfur og Kristinn med Pakhestene selvfølgelig ikke kunde inklade sig paa at passere Elven ved Svømning, maatte jeg fortsætte mine Efterforskninger efter et Overgangssted, og det lykkedes mig ogsaa at finde et saadant $\frac{1}{2}$ Mil Nord for det gamle Vadested. Dette ny Vadested holdt sig hele Sommeren igennem, medens det gamle forblev ubrugeligt.

Maalingen af Sandene afsluttede den 9. Mai, og samme Aften flyttede vi med alt vort Materiel ind til Bygden. Ganske vist manglede der endnu noget; men det var den let tilgængelige Del, som kunde befærdes paa en hvilkensomhelst Tid af Aaret.

Det var forøvrigt paa høje Tid, at vi blev færdige. Den 11. Mai begyndte en stormende Periode med Regn og Snedjap, som varede ved næsten uafbrudt til 7. Juni. Det slette Vejr forsinkede heldig-

vis ikke Detailmaalingen i synderlig Grad; Guiderne havde foreløbig nok at gøre med Rentegning af Kortet over Sandene, men benyttede iøvrigt de faa Dage med godt Vejr til at maale videre i Bygden.

I mit personlige Arbejde var Vejret imidlertid en alvorlig Hindring. Det var min Hensigt, forinden Jøkelmaalingen begyndte, trigonometrisk at bestemme Beliggenheden af en Del Fjældtoppe inde i Sneen, hvad der i betydelig Grad vilde lette Detailmaalingen; men Resultatet af mine Bestræbelser blev kun magert. Gennem de hyppige og forcerede Fjældbestigninger i de paa denne Aarstid vanskelig tilgængelige Bjerge opnaaede jeg imidlertid en Nerve- og Muskeltræning, som kom mig til Gode, da Slæderejserne begyndte.

Den 12. Juni blev Ekspeditionen forstærket med Premierløjtnant Buchwaldt, Guiderne A. Andersen og C. Jensen samt 11 Militærarbejdere. Jeg overlod nu Ledelsen af Maalingerne i Bygden og de nærmest tilgrænsende Fjældegne til Buchwaldt for at faa frie Hænder til Løsningen af min anden specielle Mission, Maalingen af Øræfajökkel.

Den 16. Juni foretog Buchwaldt og jeg ledsagede af Jón Sigurðsson og Þorstein Guðmundsson, Bonde paa Skaptafell, en Rekognoscering for at søge en for Heste fremkommelig Adgang til Øræfajöklen. Vort første Forsøg gjaldt Skaptafellsheden, hvor Þorstein mente, man muligvis kunde komme frem. (Ruten viste sig dog saa fortvivlet, baade paa Fjældet og paa Jöklen, at den foreløbig maatte opgives; til Fods kunde vi nok komme frem, men med Heste vilde det rimeligvis gaa galt. Vi vendte os nu mod Morsárjöklen, der viste sig fuldstændig impassabel, og gik saa endelig over til at undersøge Skeiðarárjöklen. Her kunde vi komme frem; Jøkelrevnerne var endnu fyldte med Sne, som bar godt i den frostklare Nat. Efter 3 Timers Hurtigmarch op ad Isen naaede vi Kl. 2 $\frac{1}{2}$ Fm. Færines, hvor Isen viste sig dækket med et sammenhængende Snelag, der egnede sig godt for Slæden. Veltilfredse med Rekognosceringen vendte vi om. Ganske vist var Ruten ad Skeiðarárjöklen en Omvej paa 3 Dagsrejser til Øræfajöklen; men dette havde mindre at betyde, bare jeg kunde komme frem med Heste. Desuden var det den topografiske Afdelings Ønske, at jeg senere, hvis Tiden vilde tillade det, skulde maale den sydlige Del af Vatnajökkel umiddelbart nord for Øræfajökkel og Skaptafellsfjældene, og med denne Mulighed for Øje passede det godt at gaa norden om Skaptafellsfjældene under den første Opstigning, da jeg saa med det samme her kunde anlægge et Hoveddepot for hele Jøkelmaalingen.

Det var mig magtpaaliggende under Kortlægningen af selve Øræfajöklen at faa en Islænder med, som var velkendt i det Fjældterræn, der omgav Jöklen. Vi vilde sikkert nok ofte blive nødte til at fjærne os halve Dagsmarcher eller mere fra vort Telt, og skulde vi under saadanne Forhold blive overfaldne af en af de pludselige og hyppige Snestorme, som jeg i Fjor under Jøkelrejserne længere Øst paa havde lært at faa Respekt for, saa kunde det let komme til en struggle-for-life, hvor et nøje Kendskab til Fjældene og deres indbyrdes Beliggenhed kunde faa afgørende Betydning. Ingen egnede sig bedre til at gaa med end Jón Sigurðsson, den raskeste og mest uforfærdede Mand i Bygden; men uheldigvis var han kommet til Skade med det ene Ben og turde derfor ikke udsætte sig for altfor store og vedholdende Anstrængelser. Paa hans Anbefaling henvendte jeg mig da til Þorstein i Skaptafell, som lovede mig at gaa med. De øvrige Deltagere i den første Slæderejse skulde være Guide Leisted samt Militærarbejder Nr. 330, Jens Pedersen, en besindig og bomstærk Jyde fra Viborgegnen. Jón Sigurðsson, Runólfur og Kristinn samt en Militærarbejder skulde følge os den første Dag og hjælpe os med Etableringen af Hoveddepotet.

Den 20. Juni Kl. 3 Em. forlod vi Svínafell. Begyndelsen var uheldig; vi fik straks saa stærkt Regnvejr, at jeg gav Ordre til at stoppe, da vi naaede Skaptafell, hvor vi indkvarterede os, saa godt vi kunde. Næste Morgen hørte Regnen op, og vi fortsatte med vore 8 Rideheste og 13 Pakheste. Ved Skeidararjökulens Fod maatte vi stoppe for at brodde Hestene. Kristinn blev sendt tilbage med Ridehestene paa en nær, der var forbeholdt Jón, og Kl. 1 Em. fortsatte vi med 14 Heste ind over Gletscheren. Da vi naaede Færines, viste det sig, at de sidste Dages Varme havde haft en ubehagelig Indflydelse paa Isen. Revnerne havde aabnet sig, Sneen i dem var smeltet bort eller kunde ikke bære, og snart forvildede vi os ind i et trøstesløst Net af dybe Iskløfter — Gjá'er — som tvang os til lange og trættende Omveje og brydsomme og hasarderede Overgange.

Det er i saadanne Situationer, man skal se den islandske Hest. Jeg ved ikke, hvad jeg mest beundrer: den Sorgløshed, hvormed den med fuld Last bevæger sig hen ad en fodsbred Isryg med glatte stærkt skraanende Vægge og gabende Kløfter til begge Sider, den Behændighed og Sikkerhed, hvormed den springer over de farlige Gjá'er, eller den Ro og Tillid, hvormed den venter paa Hjælp og lader sig tumle med, naar et Spring mislykkes, og den styrter ned. Da Revnen

naturligvis, hvor et Spring voves, er smal og hurtig snævres ind nedefter, lykkes det som oftest, naar der kommer flere Folk til, at faa en forulykket Hest ud af Klemmen, hvorefter den straks er parat til at gaa løs paa næste Gjá uden at tage Notits af det Par Flænger i Huden, den lige har faaet. Men det hændes ogsaa — og desværre ikke saa helt sjældent — at Hesten styrter saa dybt ned og klemmes saa fast i Revnen, at ethvert Forsøg paa at faa den op mislykkes; ja, af Mangel paa Skydevaaben kan man ikke en Gang vise Dyret den sidste triste Barmhjertighedsgerning, men maa lade det sidde, til Kulden og Sulten gør det af med det.

Jeg kendte kun altfor vel fra i Fjor denne pinlige Fornemmelse, inden det lykkes at faa Dyret befriet, og var glad, da vi uden Uheld slap ud af Gjá'erne. Det havde været mit Haab den Dag at kunne naa til Nord for Þumall, hvor jeg havde tænkt mig at have Hoveddepotet; men Vejen var langt daarligere nu end under Rekognosceringen for 5 Dage siden. En Mils Vej havde vi allerede marcheret i denne Blanding af Sne og Vand, som altid danner Overgangen fra Skridjökul til Højjökul, og Sneshjappet blev stadig værre, og Marchen mere trættende. Under de forandrede Forhold var det næppe tilraadeligt at lade de 3 Mand, der skulde vende tilbage med Pakhestene næste Dag, gaa længere ind paa Jöklen; fik de Taage eller Uvejr under Hjemturen, kunde denne blive ubehagelig nok; blottede som de vilde blive for Proviant og Fourage. Det store Depottelt blev derfor rejst i en lille Sænking i Jöklen Nord for Færinestindar, Hestene blev bundne og fik lidt Hø, og da Aftensmaaltidet var sluttet, gik vi trætte til Køjs. Vi sov ikke videre bekvemt i Hundeteltet den Nat; de 12 □ Alen Gulvflade afgav kun kneben Plads til 7 Mennesker; vi maatte ligge paa Højkant og vende os paa Kommando.

Kl. 4³⁰ Fm. drog vore Gæster af Sted med de 13 Heste, og vi andre tog fat paa Forberedelserne til Afmarchen. Den første Dag tager Afbrydning af Telt og Læsning af Slæde altid en utrolig Tid; det blev langt op paa Formiddagen, inden „Glasgow“ — det var Navnet paa den efterladte Hest — blev spændt for, og vi kom af Sted. Slæden, der var læsset med ca. 700 Pd., væltede naturligvis straks og maatte læses om. Værre var det, at Sneen snart viste sig for dyb og løs for Hesten; den kunde ikke trække det tunge Læs, saa vi efter at have tilbagelagt den første Fjordingvej blev tvungne til at efterlade de 300 Pd. af vort Læs. Det lettede naturligvis, og en kort Tid gik det godt fremad; men jo længere vi kom Øst paa

og op ad, des løsere og dybere blev Sneen, saa Hesten havde ondt nok med at slæbe det reducerede Læs. Kl. 7 Em. var vi naaede Nord for Pumall; i Løbet af en Dag havde vi næppe tilbagelagt mere end et Par Mil med den halve Last, og dog var Kræfterne omtrent udtømte. „Glasgow“ vilde rent ud ikke mere; i det sidste Par Timer havde den knap nok kunnet klare sig selv fremad i Sne til Maven endsige trække Slæden, der borede sig saa dybt ned, at den efterlod et eneste bredt Spor i Sneen. Tilsidst smed „Glasgow“ sig ned i Sneen, laa og gispede og kunde hverken med det gode eller det onde bringes videre frem; hvad enten vi vilde eller ej, maatte vi stoppe og rejse Telt.

Om Natten Kl. 12 stod Þorstein og jeg op og gik med den tomme Slæde og „Glasgow“ tilbage for at hente det efterladte Gods. Sneen, der nu var hærdet i Overfladen af Kulden, bar nogenlunde, saa det gik strygende ned ad Bakke; jeg kørte paa eller trak Slæden, og Þorstein kom bagefter i Luntetrav med „Glasgow“. Kl. 2 $\frac{1}{2}$ Fm. naaede vi det store Depot-telt, hvor vi holdt et lille Hvil og fodrede „Glasgow“. Tilbageturen til Teltet med 350 Pd. paa Slæden var overordentlig let, navnlig de første tre Fjerdedele af Vejen, hvor Sneen bar fuldstændig. Solen, der havde været fremme siden Kl. 1 $\frac{1}{2}$ Fm., ødelagde dog altfor hurtig den skøre Sneskorpe; paa det sidste Stykke af Vejen gik „Glasgow“ flere Gange igennem, og da vi naaede Teltet, nægtede den rent ud at gaa videre. Sneen bar dog endnu Slæden, og assisteret af den kæmpesterke Jens slæbte vi Læsset yderligere en lille Mil Øst paa og op ad ved Haandkraft. Da til Slut Slæden skar igennem, og vi ikke kunde komme videre, læssede vi af i Sneen og vendte tilbage. Solen brændte i en utrolig Grad fra den skyfri Himmel og formelig sved Huden af os; Jens fik Hovedpine og Feber og kom i stærk Sved. Jeg frygtede for Solstik og lod ham derfor lægge sig paa den tomme Slæde med kolde Omslag paa Hovedet, medens Þorstein og jeg trak ham til Teltet. Her kom han sig heldigvis snart.

Næste Morgen, den 24. Juni, brød vi Teltet af Kl. 2 og fortsatte mod Øst i straalende Solskin og fortrinligt Føre. Undervejs etablerede vi der, hvor vi i Gaar havde læsset Slæden af, et lille Depot paa c. 250 Pd. Hø, 100 Pd. Proviant og Kødkiks og 50 Pd. Rugbrød til „Glasgow“. Fra dette Depot blev Kursen nu sydøstlig og lidt efter lidt rent sydlig hen over Hermannaskarð, den svagt forsænkede brede Isbro, som forbinder Ørøfajökul med Vatnajökul. Hidtil havde vi bevæget os i Hurtigmarch; men nu begyndte Ter-

rænet at hæve sig rask syd over, samtidig med at den frosne Overflade begyndte at vise sig upaalidelig. Jo højere Solen steg, des daarligere blev Føret, og tilsidst tøede Sneskorpen fuldstændig bort. „Glasgow“ lod sig næppe mere drive frem; for hver 20 Meter stoppede den og lagde sig gispende ned i Sneen, og først naar den havde pustet et Par Minutter, var det muligt at at faa den frem igen. Det gik kun smaat paa den Maade; men fremad kom vi dog, og vi havde næppe mere end et Par Kilometer tilbage, inden vi naaede Jøklens mægtige Ryg, da „Glasgow“ fuldstændig gjorde Strejke. Vi andre var ogsaa udmattede af Slidet med Slæden og formaaede ikke alene at slæbe Læsset videre; vi rejste derfor Teltet, ærgerlige over ikke at kunne komme videre, skønt Klokken kun var 2 Em. For dog at udnytte det klare Vejr tog jeg mig en Skitur op over Jøklen og fandt herved en ganske god Teltplads $\frac{1}{2}$ Mil nord for Hvannadalshnúkur i en Sænkning mellem 2 mægtige Snepukler. Da det for at naa hertil næppe drejede sig om en Flytning paa 3 Kilometer, besluttede jeg at fortsætte Rejsen endnu samme Aften for at være parat til at begynde Maalingerne næste Morgen. Da Sneen henad Kl. 8 Aften saa smaat begyndte at hærde, brød vi Teltet af og læssede Slæden. Vi havde imidlertid gjort Regning uden „Glasgow“; den nægtede rent ud at gøre Tjeneste og lagde sig ned i Sneen uden at tage ringeste Notits af de haarde Prygl, der haglede ned over den. Slæden skar saa dybt i, at vi 4 Mand ikke alene kunde trække den med fuldt Læs; og da vi nødig vilde vade 9 Kilometer i Sneen, naar vi kunde slippe med 3, saa fandt vi paa at benytte „Glasgow“ som Pakhest. Telt, Soveposer, Fourage og Maalerekvisitter blev surret sammen i Hestebyrder og læssede paa Dyret, som nu villig slæbte sig frem i Sne til Maven med c. 250 Pd. paa Ryggen. Vægten paa Slæden var nu reduceret til c. 150 Pd., og dog maatte Leisted, Þorstein og Jens tage alle Kræfterne i Brug for at faa den frem.

I Morgentimerne, da alt var gaet saa glat, havde vi talt om, hvor fornejeligt det vilde være at fejre St. Hansaften med et lille improviseret Blus paa Hvannadalshnúkur — en Pakke gamle Aviser og en Pøgl Petroleum kunde vi vel nok afse ved en saa ekstraordinær Lejlighed — men da vi Kl. 11 Aften naaede den førnævnte Sænkning, Tjaldskarð, laa der Taage paa Toppen, og — sandt at sige — Lysten til en strabadserende Fjældbestigning var borte. Under disse Omstændigheder foretrak vi at krybe i Poserne og lade Heksene have Fred paa deres natlige Færd.

De sidste Dages Erfaringer havde lært mig, at det

var et Fejlgreb at ville bruge Hest paa Jöklen saa tidlig paa Aaret. I Fjor, da jeg rejste i August og i Begyndelsen af September, var Sneen mere grovkornet og fast, og Solens Indflydelse ikke saa stor, ligesom Temperaturen i hvert Fald om Natten var lavere. Den Gang havde jeg fortrinlig Nytte af min Hest; men nu var den nærmest til Ulejlighed, da den næppe kunde slæbe stort mere end sin egen Fourage. Jeg overvejede ved mig selv, om det ikke var bedre at skyde Hesten, saasnart den ene Høsæk, vi i Øjeblikket havde ved Teltet, var tømt, og det er vel nok muligt, at jeg havde fattet og udført en saadan Beslutning, hvis ikke en tilfældig Omstændighed var traadt til. Det var Petroleumsdunken, der næste Morgen viste sig at være læk, som paa en Maade hjalp den intet anende „Glasgow“ ud af Faren. Det var nødvendigt at skaffe en anden Dunk, og fra den nuværende Teltplads kunde dette lettere ske fra Bygden end fra det 2 Dagsrejser fjærnedede Hoveddepot paa Vatnajökkel. Rigtignok kendte jeg kun Vejen fra Hvannadalshnúkur ned igennem Hvannadalen efter Jón Sigurðssons Beskrivelse; men jeg haabede dog, at det trods Taagen, der den Dag dækkede Jöklen, nok skulde lykkes mig at naa Svínafell. Derimod nærrede jeg en stærk begrundet Tvivl om, hvorvidt det ogsaa vilde lykkes mig at faa Hesten ned samme Vej; men, som Forholdene var, kunde jeg ligesaa gerne gøre Forsøget.

Op paa Formiddagen den 25. Juni drog Þorstein og jeg af Sted med „Glasgow“ Øst og Syd om Hvannadalshnúkur og ned langs „Fjældgærdet“, en skarp Klipperyg med lodrette Vægge, som rager en Snes Meter op igennem Sneen og fra Jöklens Top strækker sig ned mod Hvannadalen. Den løse Sne gjorde, at vi stod godt fast; men trøttende var det, navnlig for „Glasgow“, der en Tid lang sank i til Maven og bevægede sig fremad i en Slags Galop, 4—5 Spring ad Gangen og saa et Pust. Ofte smed den sig ned og lagde sig om paa Siden, og Þorstein og jeg maatte da begge to holde igen paa den for at hindre den i at tage Fart ned ad de bratte Skraaninger, hvorved den uundgaeligt vilde være styrtet ned i en af de gabende Gjá'er, som overalt gennemkryssede Højjöklen her. En Ulempe ved den løse Sne var det, at Snebroerne over Revnerne bar saa daarligt; tilmed maatte vi paa Grund af Taagen paa maa og faa lede efter disse skrøbelige Broer uden at kunne se dem, før vi var tæt ved dem.

Et Par Timer efter at vi havde passeret Hvannadalshnúkur, naaede vi det nederste Punkt af „Fjældgærdet“, og nu vidste jeg efter Jóns Beskrivelse, at

vi skulde være i Nærheden af Hvannadalen. Uden at følge nogen bestemt Retning holdt vi ned over og stod snart efter ved den øverste Rand af en jævn men stejl, is- og sneklædt Skraaning, som tabte sig under os i Taagen.

Var dette Hvannadalen? I hvert Fald havde hverken Þorstein eller jeg tænkt os den saaledes; her voksede saavist ingen Kvanner (Angelica; isl. Hvønn, Hvannir, heraf Navnet Hvannadalur). Et Forsøg paa at finde en Hvannadal, der bedre svarede til sit Navn, mislykkedes imidlertid fuldstændig*); vi kom ind i et uvejsomt Terræn, hvor det var umuligt at føre Hesten med, og maatte vende om for at gøre et Forsøg med den føromtalte stejle Skraaning.

Her gik det over Forventning let. Sneen var ikke synderlig dyb og saa fast, at Þorstein og jeg kunde glide ned paa vore islandske Sko, bremsede af „Glasgow“, i hvis Grimetejle vi holdt os. Jo vi længere vi kom ned, des tyndere blev Snelaget, og af og til kom Partier af blank Is frem i Dagen. „Glasgow“s Brodder, der vel efterhaanden var blevne noget slidte, holdt ikke mere sikkert paa den skraa Flade; den gled længere og længere Stykker ad Gangen og satte tilsidst alle fire Ben stift imod Underlaget og lod staa til. Det var næppe længere muligt for Þorstein og mig at stoppe Hesten, selv om vi havde villet; men da vi paa dette Tidspunkt ret pludselig kom ned under Taagen og saa, at Skraaningens var fri for større Revner, saa lod vi ogsaa staa til, og efter en noget hovedkuls Rutsjetur endte vi alle 3 i god Behold paa Falljökklens Sidemoræne.

Vanskelighederne var nu forbi; vi vidste, hvor vi var, Vejret var klart, og Falljökklens nedre Del viste sig let at befare.

Efter nogle Timers Ophold paa Svínafell, hvor Kvindfolkene tørrede vore vaade Klæder og syede os Sko til Erstatning for de gamle, der ikke havde kunnet taale Rutsjeturen, vendte vi om Aftenen tilbage til Teltet. Opstigningen var let; Kulden havde hærdet Sneen, og i vore dybe Spor fra i Formiddags stod vi sikkert trods Skraaningernes Stejlhed. Efter 5 Timers

*) Jeg vidste ikke den Gang, at man ved Hvannadalen forstaar det Fjældareal, som indesluttet imellem Højjöklen, Svínafellsjöklen, Falljöklen og Svínafellsheiði. Jeg troede, at Navnet alene refererede sig til en lille snæver Dal i dette Terræn, jeg flere Gange havde set paa Afstand fra Vejen imellem Svínafell og Sandföll. Det var denne lille Dal, jeg i Taagen ledte efter men ikke fandt — heldigvis — thi derved kom vi ind paa den korteste og vistnok eneste praktikable Vej til Bygden.

Forløb naaede vi Hvannadalshnúkur Kl. 1 om Natten, og $\frac{1}{2}$ Time senere var vi ved Teltet.

Den 26. Juni havde vi atter Taage; men den 27. var det klart. Kl. 2 om Morgenen drog vi fra Teltet for at maale fra Hvannadalshnúkur. Opstigningen, der fandt Sted paa den temmelig stejle Nordside, var hurtig mere besværlig; paa den vanskeligste Strækning maatte vi hugge Trin med Isøksen i den fastfrosne Sne.

Der maa være en overordentlig Udsigt i alle Retninger her oppe fra, naar Taagen en sjælden Gang ikke indskrænker Synskresen. Vi havde dejlig klart Frostvejr og Solskin paa Jøklen; men dybt under os laa tætte uigennemsigtige Skymasser som et ensartet bølgeformet Terræn, hvis blødt afrundede Bakker kastede lange mørke Slagskygger hen over de lysegraa Sletter. I Øst og Vest ragede fjærne høje Fjældpartier som Klippeøer op igennem Skyerne, og mod Nord laa Vatnajökklens blændende hvide Flade aaben for os afbrudt af flere betydelige Fjælddrag. Fra det vestligste af disse, det c. 1690 Meter høje Hágöngur, strakte sig mod Nordøst en bølgeformet isklædt Ryg, som for oven viste 4 nøgne sorte Pletter, som syntes at ligge paa en ret Linie. Þorstein erklærede bestemt, at disse nøgne Partier, som vi forøvrigt allerede havde set nede fra Vatnajökkel Nord for Þumall, ikke havde været synlige de nærmest foregaaende Sommere, og han sluttede heraf, at de angav Beliggenheden for Udbrudsstedet i 1903, hvad ogsaa Jökelløbet kan tyde paa. Da Hágöngur med sine Udløbere danner Vandskel imellem Skeiðarárdalen og Skaptárjöklen, vilde et Udbrud længere mod Vest næppe kunne foraarsage Jökelløb i Skeiðarárdalen; det er saaledes, henset til Skeiðarárjöklens hyppige Løb, sandsynligt, at vi i Egnen omkring Hágöngur har et af Islands virksomste Vulkancentre. Et mægtigt Ringkrater Syd for Grænafjall (den sydligste Udløber fra Hágöngur) peger ogsaa hen paa denne Egn vulkanske Karakter.

Man har til alle Tider antaget, at Hvannadalshnúkur var Islands højeste Punkt, og det var følgelig med mere end almindelig Interesse, at vi tog fat paa Højdebestemmelsen, som udførtes af Leisted ved Hjælp af de trigonometrisk bestemte Højder af Knappur (1851^m) og Þumall (1279^m). Resultatet af Beregningen gav 2119 Meter eller omtrent 6737 Fod, altsaa 500 Fod højere end den gamle Bestemmelse, der angav Højden til 6241 Fod.

Hvorvidt Hvannadalshnúkur virkelig er Islands højeste Punkt er maaske tvivlsomt; men jeg er dog tilbøjelig til at tro det. Vi prøvede med Instrumentet Højden af et udstrakt Fjældparti i Nord (Kverkfjöll?)

samt af et kegleformet Fjæld i Jøklen længere Øst paa. Begge Steder faldt Sigtet saameget under Horisonten, at Højderne maatte antages lidt lavere end Kikkertens.

Efter fuldført Maaling paa Hvannadalshnúkur fortsatte vi paa en Station en god halv Mil længere mod Sydøst. Her overraskedes vi af Taage og Snevejr og maatte afbryde.

De følgende Dages vedholdende Snevejr stoppede fuldstændig Maalingen. Vi laa vejrfast i vort lille Telt, studerede gamle Aviser med utrolig Grundighed, spillede Tomandswhist og tog Undervisning i Islandsk hos Þorstein. En saadan Tilværelse er grumme kedelig; men værre var det dog, at Provianten mindskedes i betænkelig Grad, uden at Arbejdet skred fremad. Da det den 1. Juli var klart, at Provianten maatte slippe op i Løbet af et Par Dage, besluttede jeg mig til trods Taage og Sne at gøre et Forsøg paa at finde det nærmeste Depot paa Vatnajökkel. Afstanden frem og tilbage var c. 5 Mil, en Distance som jeg haabede at kunne tilbagelægge paa 1 Dag.

Op paa Formiddagen drog Þorstein og jeg af Sted med Slæden. Snevejret var hørt op; men Taagen laa stadig lige tæt over Jøklen. Vi havde gjort Regning paa en fornøjelig Kjelketur ned ad Ørafjökklens nordre Affald, der jævnt sænker sig 700 Meter ned mod Hermannaskarð'et; men heri blev vi dybt skuffede. Først var utrolig slet; den nyfaldne Sne laa saa dyb og løs, at Slæden kørte urokkelig fast, hver Gang vi anbragte os paa den; ja ikke en Gang paa Ski kunde vi staa ned over uden idelig at maatte hjælpe til. Da vi kom ned paa Vatnajökkel, hørte Taagen op, men i Stedet fik vi Røgnvejr. Klæderne blev yderligere vaade, og Sneen klumpede under Skierne, saa vi allerede sporede Trætheden, da vi efter 5 Timers Forløb naaede Depotet. Her fik vi imidlertid Tid nok til at hvile ud; oppe paa Ørafjökken drev Skyerne med rasende Fart og vidnede tydeligt nok om en regulær Snestorm, som vi ingenlunde havde Lyst til at give os i Kast med. Vi indrettede os altsaa paa at bivakere paa Jøklen. Den største af Depotets Høsække blev tømt for sit Indhold, og efter at vi hver havde fortæret $\frac{1}{4}$ Pd. raa Kødchokolade og nogle Skorper af „Glasgow“s efterladte mugne Rugbrød, vred vi Vandet af Strømper og Benklæder og krøb i Høsækken. Dette sidste var ikke noget let Arbejde. Vi stod op i den store Sæk og trak den lidt efter lidt op om os; men herunder blev vi i den Grad pressede sammen, at vi ikke kunde røre os og paa Kommando maatte lade os falde om i Sneen.

Trods vaade Klæder og Regn og de i det hele mindre bekvemme Indkvarteringsforhold sov vi saa nogenlunde. Ud paa Natten kom der mere Ro i Øræfajöklens Skydække. Taagen laa der stadig; men Snestormen var aabenbart overstaaet, og følgelig arbejdede vi os ud af Sækken og drog efter endt Morgenmaaltid — en Brødskorpe og $\frac{1}{4}$ Pd. Kødchokolade — Syd over.

Det lykkedes os, trods de 100 Pd., vi nu havde paa Slæden, at trække denne paa Ski. Alligevel var det et drøjt Arbejde; men langt værre blev det, da vi fra den flade Vatnajökøl naaede Øræfajöklen, hvor Stigningen blev saa stærk, at vi maatte spænde Skierne af. Der fulgte nu et Slid, som kun den kan vurdere, der selv har prøvet paa at vade milevidt i Sne til Knæene. Taagen lagde sig imidlertid saa tæt om os, at vi næppe kunde skinte 20 Meter, og Sporene fra i Gaar var fuldstændig udviskede af Snestormen, saa det blev nødvendigt at famle sig frem ved Hjælp af Lommekompasset og vort flygtige Kendskab til Jöklens Relief. Det er forunderligt nok, at man med saa primitive Midler kan finde et Sted, som man i Taagen ikke ser, før man er der; men det lykkedes denne Gang som saa mange Gange før. Efter 11 Timers Slid (Afstanden var som før nævnet c. $2\frac{1}{2}$ Mil) naaede vi Teltet, hvor Leisted og Jens modtog os med tydelige Beviser paa Glæde og Overraskelse. De havde ikke tænkt, at Snestormens Omraade var indskrænket til selve Øræfajöklen, og havde derfor troet, at vi var blevne tvungne ind paa et rigtignok temmelig fortvivlet Forsøg paa at naa Skaptafell.

Ud paa Eftermiddagen klarede det lidt, og Leisted og Jens gik derfor ud for at maale. Þorstein og jeg kunde ikke følge dem; jeg laa i Soveposen Resten af den Dag og den følgende Nat med Krampe i Benene.

Taagen og Snevejret drillede os stadig; faa Timers klart Vejr og Aktivitet blev betalt med hele Dages Uvirksomhed. Efterhaanden avancerede vi dog Nord over; vort Hjem var ikke mere i Tjaldskard'et men paa Jöklens nordre Affald, og Maalingen af Øræfajöklens højeste Parti nærmede sig sin Afslutning.

Den 6. Juli lidt over Middag klarede Taagen af. Vi rykkede straks ud og drev nu paa med Maalingen Resten af Dagen og hele den paafølgende klare Frostnat. Ud paa Morgenstunden maalte Leisted sin sidste Station paa denne Jökeltrejse. En bidende kold Vind strøg op igennem Skaptafellsjökeldalen og gennemsnede

mig, saa jeg knap kunde holde paa den Blyant, hvormed jeg skrev; af og til maatte jeg trave lidt frem og tilbage for ikke at blive helt stiv af Kulden. Leisted klarede sig bedre; han haandterede sit Instrument timevis uden Afbrydelse med blottede Hænder, indtil den egentlige Maaling var færdig; men da han skulde til at skrive Højdetallene paa Kortet med Tush, nægtede Fingrene at gøre Tjeneste. For at faa Fred for den skarpe Blæst til Skrivningen maatte vi i Mangel af en lunere Lokalitet krybe ned i en stor Jökeltrevne.

Havde det været koldt om Natten, fik vi det til Gengæld altfor varmt om Dagen, da vi prøvede paa at marchere til Svínafell ad Skaptafellsjöklen. Ganske vist havde vi efterladt næsten al vor Bagage vel sammenpakket paa Slæden oppe paa Højjöklen og bar kun et Instrument og lidt af Leistedes personlige Udrustning; men i den brændende Sol og paa den ujævne og glatte Gletscheris fik vi alligevel en varmere Tur, end vi skøttede om. Jo længere vi kom ned ad Bræen, des vanskeligere blev Isen, saa vi tilsidst blev tvungne til at opgive den direkte Rute til Svínafell og i Stedet søge at naa ind til Skaptafellsheiði og derfra over Skaptafell til Svínafell. Da vi endelig ud paa Eftermiddagen den 7. Juli naaede sidstnævnte Gaard, havde vi været i fuld Aktivitet i henimod 30 Timer i Træk.

Jeg skal her afslutte Skildringen af Generalstabens Jökeltrejser i Aar. Sneregionerne er storslaaede, men ensformige, og ensformig er ogsaa det Liv, man fører der oppe. For os, der deltog i de efterfølgende Rejser, staar Mindet om de anstrængende Marcher, de nervepirrende og undertiden tillige humoristiske Situationer vel nok som noget, der maaske kunde være værd at omtale; men for udenforstaaende vil det i det væsentlige kun være Gentagelser af det allerede fortalte.

For Fuldstændighedens Skyld skal jeg kun tilføje, at medens Guide Leisted rejste ind paa Breiðamerkurjöklen og derfra kortlagde det østlige og fuldstændig utilgængelige Affald af Øræfajökøl, drog jeg atter op til den efterladte Slæde sammen med Guide Mikkelsen, der skulde maale c. 6 □ Mil af Vatnajökøl Nord for Skaptafellsfjældene. I umiddelbar Fortsættelse heraf maalte Premierløjtnant Buchwaldt og jeg c. 8 □ Mil af Breiðamerkurjökøl og Vatnajökøl i Egnene omkring Fjældpartierne Máfabygðier og Esjufjöll, og hermed var det specielle Hverv udført, som den topografiske Afdeling havde overdraget Maalerbrigaden.